

EGY ÖNÉLETÍRÁS ELÉ

Megsúgta valaki, él Topolyán egy ember, aki a Petőfi brigádban, a harcok alatt naplót vezetett. Amikor fölkerestem Tóth Bubora Istvánt, kiderült, hogy már találkoztunk. Elsétálva egyszer a háza előtt, megálltam néhány szóra, a néhány szóból beszélgetés lett, a beszélgetésből írás. Nem emlékszik? Nem emlékszem. Igaz, nem most volt, talán tíz esztendeje is van már annak.

Lehetséges. S most tíz év után újra itt vagyok Tóth Bubora István kis hátsó szobájában, az asztalán súlyos lexikonkötetek, helyesírási szótár, fölhalmozott újságpéldányok. A vitrinben egy sor könyv. Messziről kiabálnak, hogy mostaniak, maiak. Az ágy fölött két kinagyított fénykép: Tóth Bubora István az unokáival. Az asztal fölött, a szobasarok félhomályában egy régi fénykép: Tóth Bubora István polgári iskolai tanuló diáktársaival, tanáraival. Az ágy fejénél, a falnak támasztva asztali citera. A citera társaságában néhány, jó néhány görbebot.

Sajnos a Petőfi brigádban vezetett napló nincs sehol, eltűnt, elkallódott nem a háborúban, hanem a sebesülés után valahol a kórházban. A Petőfi brigádról kevés írásos dokumentum maradt ránk, napló pedig, azaz valami egészen személyes, a történetekkel, hogy ne mondjam: a történelemmel egy időben született írásos beszámoló meg éppen szépkevés. Sajnálhatjuk. Most, miután tudjuk hogy volt ilyen, de elveszett, annál inkább.

De ha már újra elfáradtam ide, mégse menjek el üres kézzel.

Tóth Bubora István élete alkonyához közeledve papírra vetette örömeit, küzdelmeit úgy ahogy ezeket emlékezete megőrizte. Nem közönséges papírra, két nagy formátumú füzetbe. Az első kéznél van, rögtön ide is adhatja elolvasásra.

Nyolcvanöt öszén, amikor az önéletírás második füzetéért mentem, Tóth Bubora István kis szobája némileg átrendeződött, hiányzott belőle a nagy asztal a súlyos lexikonokkal, ehelyett egy régi iskolapadszerű alkalmatlanság előtt ült a pizsamára vetkőzött öregember, s neki magának is hiányzott a bal lába, amit szeptemberben, épp a születése hónapjában operáltak le, Tóth Bubora István nyolcvanhatodik életévében.

Ebben az önéletírása elé kért (teljesen fölösleges) nyúl farknyi bevezetőben immár nyolcadszor írom le a nevét: Tóth Bubora István. Az ezer

és tízezer hasonló nevű társától csupán a ragadványneve különbözteti meg. Nincs magyarul a helység a Kárpát-medencében, ahol ne élneek Tóthok, Tóth Istvánok, Tóth Jánosok, Tóth Józsefek. Annyian vannak, annyira elterjedtek, hogy ragadványnév nélkül nem lehetne őket megkülönböztetni, nem lehetne köztük eligazodni.

Tóth Buborából föltehetően csak egy van. Ő más, mégis teljesen azonos sorstársaival. Máságát azzal próbálta megmutatni — nem a nyilvánosságnak, csak az unokáinak —, hogy még egyszer átgondolta s írásba foglalta életét. Amiből nem az derül ki, hogy negyvennyolc „foglalkozása” mellett negyvenkilencedikként milyen ügyesen forgatja a tollat, hanem hogy mindig egy volt, mindig azonos volt sors- és osztályos társaival.

NÉMETH István

A tér átalakulása I., 1972